

ОТВОРЕНО ПИСМО

08.11.2023

Изм. № 19

ДО:
АКАД. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

КИРИЛ ВЪТЕВ
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ЮЛИЯН ПОПОВ
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Д-р КОЙЧО КОЕВ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

Коалиция „За да остане природа в България“ настоява правителството на Р България да отстоява ЕС да не допусне премахването на регулациите, защитаващи европейските граждани от неконтролируемо разпространение на ГМО в природата и храната ни.

За първи път от 2015 г. след влизането на Закона за ГМО в сила, без обществено обсъждане и против волята на близо 90% от българите, българско правителство планира да подкрепи унищожаването на българското земеделие, поминъка на малките производители, биоразнообразието и правото на избор на храна.

Коалиция „За да остане природа в България“ настоява българското правителство да не се поддаде на натиска отвън и спешните срокове, пред които е изправено, за издаване на положително становище за премахване на регулациите за новото поколение генетично модифицирани растения - нови ГМО или така наречените "нови геномни техники" (НГТ).

С подобно действие - позиция ЗА премахването на забраната за ГМО - правителството ни ще отвори широко вратите за ГМО в България и ще обрече българските граждани на неконтролируемо излагане и разпространение на ГМО у нас, което ще има дългосрочни и сериозни ефекти както върху здравето на населението, така и върху българската природа.

Забраната за ГМО бе резултат от историческа обществена кампания ПРОТИВ допускането на ГМО у нас, което е доказателство за широката обществена подкрепа и искане за съхраняване на българската продукция и храна и природа чисти, за да се гарантира и здравето на гражданите!

На 05.07.2023 Европейската комисия публикува законодателното си предложение за премахване на регулациите за новото поколение генетично модифицирани растения - нови ГМО или така наречените "нови геномни техники" (НГТ). Предложението премахва изискванията за

етикетиране, проверките за безопасност и всякакъв вид процедури за отговорност за новите ГМО. „Ако Комисията на ЕС постигне своето, потребителите, земеделските производители и преработвателите на храни вече няма да имат прозрачност дали растенията и храните, които отглеждат, купуват и консумират, съдържат нови ГМО или не“. Ужасяващо е да се види, че Комисията по същество казва, че рисковете от освобождаването на неизпитани нови ГМО в нашите полета и храна не се поемат от агробизнеса, а от потребителите, фермерите и природата." казва д-р Светла Николова

Предложението на Европейската комисия за дерегулация означава:

- Потребителите вече **няма да могат да избират** дали да консумират генно модифицирани храни, а преработвателите на храни вече няма да могат да гарантират чистотата на своите продукти, въпреки че голямото мнозинство от европейските граждани изискват прозрачност и ясно етикетиране на ГМО в храните.
- **Освобождаване на нови, неизпитани ГМО в природата.** Досега не е направена оценка на преките и косвените въздействия от пускането на нови ГМО в природата. Например не са провеждани изследвания за това как новите ГМО взаимодействат с пчелите и другите опрашители, нито как отглеждането на ГМО може да ускори загубата на биологично разнообразие. [1]
- Повечето генетично модифицирани организми (ГМО), които са в процес на разработване, ще бъдат изключени от настоящото законодателство за ГМО. Комисията предлага да се премахне регулирането на всички ГМО с модификации под произволен брой от не повече от 20 различни места в генома и не повече от 20 нуклеотида на всяко място. Те биха могли да се предлагат на пазара без етикетиране и проследяване. За тези ГМО **няма да се изисква предварителна оценка.**
- Според първата оценка на германската Федерална служба за защита на природата повече от 90 % от ГМО в процес на създаване, които са създадени чрез новата технология за редактиране на гени CRISPR-Cas, биха попаднали в тази почти пълна дерегулация (категория 1). Само няколко други ГМО все още ще трябва да преминат през намалена оценка на риска (категория 2). За тези ГМО ще се оценяват само планираните ефекти от манипулацията, а непредвидените ефекти няма да се разглеждат.
- Производителите на биологични продукти ще бъдат задължени да поддържат продуктите си без ГМО **за своя сметка**, но няма да имат възможност да ги идентифицират, освен етикетирането на сертифицираните семена.
- В проучване на „Маркет Линкс“ през 2018 година, 85% от потребителите в България искат да има ясен знак върху храните „Без ГМО“. В тази група и то с по-висок процент от всички анкетираните са хората с по-ниски доходи. Желанието за осведоменост и **негативните нагласи към ГМО са приоритет на цялото общество.**
- Премахване на **правото на потребителите да знаят**, както е определено в европейските договори, както и в общото законодателство на ЕС в областта на храните. Като се изключат новите ГМО от изискванията за етикетиране, потребителите, земеделските производители и цялата хранителна верига вече **не могат да знаят дали семената, съставките и крайните хранителни продукти, които купуват, съдържат нови ГМО или не.** [2]
- Лишаване на правителствата от **правото им да забраняват** отглеждането на нови ГМО на своя територия. От 2015 г. насам 17 правителства, включително и **България вече забраниха отглеждането на ГМО** [3].
- **Премахване на основни отговорности** за биотехнологичната индустрия, като например предоставяне на метод за изпитване за всеки нов ГМО, който разработват. Новото

законодателство прави **невъзможно за земеделските производители и хранителния сектор, които искат да произведат конвенционални, биологични или свободни от ГМО храни, да се предпазят от нежелано замърсяване.** Европейската комисия предлага методите за тестване да се заплащат от тези, които искат да избегнат новите ГМО, и **да се премахнат публичните регистри за отглеждане.**

- **Невъзможност за националните органи да контролират безопасността на храните** от нови ГМО, тъй като биотехнологичната индустрия вече не е задължена да предоставя методи за изпитване, нито операторите са длъжни да проследяват продукта по хранителната верига.
- **Патентите срещу земеделските производители.** Почти всички растения от НГТ са патентовани. Комисията на ЕС играе в ръцете на световните корпорации за семена, защото проектозаконът насърчава навлизането на пазара на патентовани семена и по този начин монополизирането на семената. Ако тази дерегулация се осъществи, в ЕС ще има поток от патентовани семена, включително както генетично модифицирани, така и конвенционални семена. Това ще има катастрофални последици за малките и средните селекционери на семена, фермерите, производителите на храни и потребителите".
- Ако това предложение бъде прието от Европейския парламент и Съвета, това би променило и пазара на семена, тъй като новите скрити ГМО ще бъдат патентовани. Правата на селекционерите и фермерите на свободен достъп до генофонда от семена скоро ще бъдат блокирани от претенциите за интелектуална собственост на големите компании за семена и агрохимикали и техните адвокатски кантори."

Ние категорично смятаме, че:

- Новите генетично модифицирани организми (ГМО) трябва да бъдат етикетирани по такъв начин, че потребителите, фермерите, семепроизводителите, търговията и обработката да могат да ги разпознават и избягват по всяко време.
  - Новите ГМО също трябва да продължат да бъдат обект на оценка на риска и оценка в съответствие с принципа на предпазливостта на ЕС.
  - Методите за проследяване и откриване трябва да останат изискване за одобрение за ГМО. Всеки, който пуска ГМО на пазара, трябва да носи отговорност за рисковете и последващите щети
  - ЕС и националните правителства трябва да направят повече изследвания относно рисковете за околната среда, биоразнообразието и здравето на социално-икономическите въздействия на новите ГМО и разработването на общи методи за откриване.
  - Лицата, вземащи политически решения, трябва да дадат приоритет на правата на потребителите и опазването на околната среда и здравето пред икономическите интереси на няколко мултинационални компании!

Въпреки амбициозните заявки на ЕК, че новите ГМО/получени чрез нови геномни техники/, изпълняват целите на Зелената сделка и Стратегиите „От фермата до трапезата” и Биологичното разнообразие, пускането на пазара на НГТ растения, храни и фуражи е всичко друго, но не и устойчиво селско стопанство, тъй като няма налични доказателства за положителни ефекти от използването на НГТ в земеделието и храните по отношение на екологичните, икономическите и социалните въздействия.

Бъдещето е в едно разнообразно, опазващо природата земеделие и осъзнато хранене, което върви ръка за ръка с истинска защита на климата и околната среда.

За да Остане ПРИРОДА ®

Ние настояваме европейските министри на околната среда и потребителите, както и членовете на Европейския парламент, да отхвърлят предложението на Комисията. Надяваме се Съветът на ЕС и Парламентът на ЕС да отхвърлят проекта за Регламент на ЕС.

Източници:

[1] <https://friendsoftheearth.eu/publication/new-gmos-a-risky-distraction-to-climate-food-security/>
[2] <https://friendsoftheearth.eu/publication/unmasking-new-gmos-protecting-farmers-consumers-right-to-transparency/>

[3] https://food.ec.europa.eu/plants/genetically-modified-organisms/gmo-authorisation/gmo-authorisations-cultivation/restrictions-geographical-scope-gmo-applicationsauthorisations-eu-countries-demands-and-outcomes_en

<https://www.saveourseeds.org/>

В коалицията „За да остане природа в България“ членуват Асоциация на парковете в България, Българската асоциация за алтернативен туризъм, Българското дружество за защита на птиците, Българското дружество по фитоценология – 2001, Българска федерация по катерене и алпинизъм, Българска федерация по спелеология, Българската фондация “Биоразнообразие”, Грийнпийс България, Екологично сдружение „За Земята”, Инициативата „Зелени Закони“, Информационния и учебен център по екология, Народно читалище „Бъдеще Сега”, Сдружение “Агролинк”, Сдружение „Белият бряг”, Сдружение за дива природа – БАЛКАНИ, Сдружение „Природа назаем”, СНЦ “Зелени Балкани”, Сдружение „Природен Фонд”, клуб UNESCO към Студентски съвет на СУ „Св. Кл. Охридски”, Софийско гражданско сдружение „Щастливеца”, гражданска група „Да спасим Иракли”, „Граждани за Рила” и WWF Дунавско–Карпатска програма България. Коалицията е подкрепена от още над 50 организации, групи и инициативи. <http://forthenature.org>

Писмото е подкрепено и от:

Асоциация Биопродукти www.bgbio.eu

Асоциация на българските села – selo.bg

Обединен пчеларски съюз

Национален съюз на градинарите в България <http://www.bnhu.bg>

Асоциация на овощарите в България

Българска асоциация на производителите на оранжерийна продукция

Национална био асоциация

Добруджански овощарски съюз

Българска Асоциация на малинопроизводителите

За контакти:

д-р инж. Светла Николова, Сдружение АГРОЛИНК, 0888359239, svetla.nikolova@argolink.org